

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Problema naționalității.

IX.

Un alt mijloc în politica de germanizare este lupta dată pentru cucerirea pământului, pentru înmulțirea averii imobile. Cât mai mult pământ să ajungă în mâinile Nemților, — aceasta e lozinca! În scopul acestei funcționare de ani de zile o comisiune de colonizare. Prin aceea, că cumpără moșii mari pentru a le parcela pe seama țărănilor, comisiunea aceasta săvârșește fără îndoială o muncă culturală de prima ordine — cel puțin așa se spune în ultimul memorandum oficios. Și nu va trage nime la îndoială nici aceea, că coloniștilor germani le merge bine de tot acolo. Dar faptul acesta nu poate fi de loc decizător asupra rezultatului final al politicii de colonizare. Pentru că politica aceasta nu se face de dragul coloniștilor, ci în scopul delăturării greutăților naționale. Prin urmare nu e de ajuns, dacă justificarea politicii de colonizare se face prin constatarea și accentuarea faptului, că coloniile înfloresc.

Să punem însă întrebarea astfel, că oare prin activitatea comisiunii de colonizare ce s'a câștigat pentru învingerea greutăților naționale? Răspunsul nu e ușor de dat. Nu vrem să desconsiderăm diligența, zelul și destoinicia comisiunii de colonizare; căci într-un adevăr, nu e lucru mic să te poți lăuda, că ai dat până acuma casă și masă la 100 mii de oameni. Abstragând însă delat faptul, că prin aceasta Polonia au ajuns în posesiunea unor mijloace însemnate bănești, pe cari le vor ști sigur întrebuința cu prudență în lupta națională, trebuie să punem în bilanțul luptei, în fața activelor, cari prin nouăle colonizări cad în favorul Germanilor. și pasive, anume: amărăciunea pe care a provocat-o printre Poloni în mod necesar ame-

steul guvernului, respective al statului, în această luptă.

Să ne gândim, că mijloacele de stat vin întrebuințate aici în scopul de a se trece cât de multă proprietate dela Poloni la Germani. Oare ce ar fi zis catolicii, dacă în lupta culturală statul pe aceeași cale ar fi căutat să promoveze, în ținuturi catolice, protestantismul?!

Eu conced, că înăsprirea luptei naționale, provocată de politica de colonizare, e neînsemnată în raport cu cifrele câștigate pe seama germanismului. Dar ea nu trebuie să fie desconsiderată. Pentru că patimile Polonilor, puse prin ea în mișcare în măsură și mai mare, vor trece în mod natural în fapte. Intâi de toate Poloni caută să egaleze eficacitatea politicii de colonizare prin aceea, că și ei umblă să cumpere cât de mult pământ dela Nemți. Și nu fără succes, căci după cum arată statistica de pe anii 1897—1902, proprietatea polonă e cu 30 de mii de hectare mai mare decât cea germană, în sporire. De atunci până astăzi nu s'a schimbat nimica în această stare de lucruri, decât poate în favorul Polonilor, pentru că în cei din urmă unsprezece ani proprietatea polonă a sporit cu o sută mii de hectare față de proprietatea germană. Băncile polone au căutat să imiteze, și nu fără succes, acțiunea de colonizare a autorităților germane, pentru că pe calea aceasta să paralizese politica de colonizare.

Dar pentru a împiedea acțiunea polonă, statul a adus la 1904 o lege excepțională, de tot îngrijitoare. În înțelesul acestei legi se cere în ținuturile locuite de Poloni, la orice colonizare făcută pe teritoriul ce cade în afară de hotarele unei localități închegate, pe lângă concesiunea obicinuită polițială, necesară pentru clădiri noi, încă și o specială concesiune, dată din partea presidentului guvernului. Acesta are să documenteze, că colonizarea proiectată nu stă în contrast cu sco-

purile legii, aduse pentru promovarea coloniilor germane!

Scopurile însă sunt acelea, ca moșia, proprietatea germană, să fie estinsă, în detrimentul Polonilor. Iar de aci urmează constringenta necesitate, că unui Polon, care cere concesiune pentru a coloniza vre-un teritoriu ce cade în afară de hotarele unei localități închegate, trebuie să i se deneghe în mod necondiționat împlinirea cererii. Dar prin aceasta e simplu suspendată egalitatea de drept a cetățenilor de stat, garantată prin constituție! Am ajuns deci cu mult noroc atât de departe, că muncitorul polon, care ani de-a rândul a lucrat prin mine și a suferit și a cruțat, din prisosințele puse la o parte nu poate să-și cumpere, când merge acasă, istovit de puteri, o limbă de pământ, cu ajutorul băncii polone de parcelare, pentru că pe ea să-și clădească o casă proprie, corespunderă tuturor condițiilor puse din partea poliției de edilitate! Oare, între astfel de împrejurări nu trebuie să sune ca o ironie pișcătoare în urechia fiecărui Polon cuvintele exprimate de împăratul nostru la adresa Polonilor: „Germanismul e cultură și e libertate de acțiune pe seama tuturor?”

Dar mai vine luat în seamă și felul plin de șicane al executării legii, stabilit în cursul pertractărilor dietale. S'a întâmplat doară, că o familie polonă a primit ordin să iasă din casă, fiindcă e defectuoasă casa și amenință cu prăbușire. Familia a ieșit, a derâmat casa și a cerut permisiune să zidească o casă nouă, dar permisiune nu i s'a mai dat.

Dar firește, poate să fie eludată și legea aceasta. Abstrăgând dela faptul, că se fac cumpărări și colonizări sub nume nemțesci, pe când adevărații proprietari sunt Polonii, se mai folosește cu bun succes și apucătura următoare: Omul își face întâi un grajd, mare, frumos, pentru vite. La grajd nu-i trebuie nici o concesiune. Mai târziu face horn

la grajd, și vatră de foc, pentru a putea fierbe mâncarea și beutura pe seama vitelor bolnave. În urmă apoi se mută el cu familia sa în grajdul, care din capul locului era contemplat așa, ca să fie casă de locuit.

Intreb eu acum, e lucru compatibil cu cultura germană, ca cetățenii de stat de limbă polonă, cari vreau să-și aibă vatra lor proprie, să fie constrânși să locuiască în grajduri?

Cu toate încunjurările, cari se fac legii din chestiune, se constată totuși o eficacitate oarecare a ei, căci se înmulțește bine numărul aceloră dintre cetățenii de stat poloni, cari din motivul, că nu pot pune mâna pe moșii în patria lor, trec oceanul și se așază în America. Însă, deși numărul moșierilor poloni scade, crește ura națională în sufletul celor rămași acasă în mod îngrozitor. Intreb deci, cu o astfel de politică se poate aștepta, ca Polonii să devină buni patrioți prusieni? Dacă și-ar pune și poporul nostru odată întrebarea aceasta în mod serios.

Era într-un adevăr foarte fructuos să vezi, cum știau să se însușească oamenii nostri pentru război libertate al Burilor, în același însă nebatându-și capul cât de puțin cu nedreptățile strigătoare, ceriu, sevărșite acasă, față de cetățenii lor proprii. Ba nu e stul atâta. Un asesor guvernial Prusia a mers cu mult mai departe. A propus, ca Polonii să li se detrage prin lege facultatea de drept de a putea cumpăra moșii în viitor. Și această propunere, de necrezut, a primit-o și consiliul agronomic rural nicolar al Germaniei.

Dar chiar de s'ar face așa, și porți multe rămân deschise, pentru a se eluda legea. Vom ajunge acolo, unde sunt cei din Rusia, că fabrici de ale străinilor sunt trecute la aparență pe numele celor din țară, dar câștigul e al străinilor. Ceice cunosc istoria știu, că astfel

FOIȘOARĂ.

Franz Xaver Gabelsberger.

Răsfoind cartea vecinicii, în care sunt însemnați în mod cronologic pașii de înaintare ai popoarelor, ochiul mi se va opri pe literile mici, dar cuprinzătoare de comori neprețuite, pe literile în cari se mirează cultura lor. Istoria culturală e cel mai însemnat capitol al cărții vecinicii. E știut, că istoria culturii germane cuprinde file destul de numeroase, cărora li se aseamănă doar numai filele celor două popoare române și ale poporului englez. Pe aceste sunt scrise cu litere de aur numele diferiților pioneri ai culturii. Fără ajutorul reciproc acestia nu și ar fi putut îndeplini chemarea de adevărați luminători ai popoarelor. Intre aceste nume figurează și al lui Francois Xaver Gabelsberger, singurul de o însemnată mai mare în ramul său de propagare a culturii în sinul maselor, singurul care a dat un ajutor de o putere mai potențată diferiților luptători contra întunecăului.

El s'a născut în 9 Februarie 1789 în München, modernă Atenă. A rămas orfan de tată încă în a. 1794. Mama sa neavând mijloacele necesare pentru creșterea

rea unei case atât de grele, pe talentul Francois l'a dat părintelui ei, care locuia în Haag, oraș în Bavaria-superioară. Un om bogat de aici îngrijă să i se dea o creștere rațională și totodată și învățătura elementară. Fiind cântăreț bun în a. 1798 fu primit de benedictini în corul copilor. După doi ani cerșetă gimnaziul. Aici se distinse printr-o diligență extraordinară. În 1802 silit de diferite împrejurări se întoarce în orașul său natal, unde pentru că să-și poată continua studiile a început să dea lecțiuni. Luptându-se cu multe greutăți frecventă între 1804 și 1807 gimnaziul Wilhelm.

Isprăvind studiile medii în 24 Nov. 1807 a dat un examen de primire în universitate, dar având de dus o luptă prea grea pentru existență a fost silit să întreprindă studiile. În timp de doi ani a dat lecțiuni de calligrafie și limbi. În a. 1809 după ce a învățat litografia dela inventatorul acesteia, Senefelder, intră în serviciul statului, unde rămase până la moarte. În urma puterii de muncă și în urma diligenței înaintă din treaptă în treaptă. Acum putea câștiga atât, ca să-și poată ajuta mama și frații. În 1813 trecu în cancelaria caserei centrale. Și aici se distinse prin activitatea sa și își atrase privirea oamenilor de conducere asupra lui.

În urma unui studiu serios al Mne-moniceei, Pasigrafiei, Krytografiei și al arilor descifrării, în anul 1817 veni la ideea de a inventa un alfabet stenografic, cu care să poți scrie fără multe greutăți cu-vânt de cuvânt vorbirea unui orator. Luera într-una la sistemul său. În toată ziua adăuga oeva la el și îndrepta ce era rău. „Nulla dies sine linea” putem zice și de activitatea părintelui stenografiei moderne, ca și de a pictorului Apelles. A pătruns adânc și notele stenografice ale lui Marcus Tullius Tiro și ale celorlalți tironiani dela anul 63 în. Cristos înceoace, cari se aflau în biblioteca din Göttingen și Wolfenbüttel, toate sistemele apărute în limba engleză, franceză și a pus bază bibliiei stenografiei.

Încă în anul 1818 a început să-și răspândească sistemul în sinul locuitorilor din München. Tot în acest an stenografă prima dată pe deputații senatului. Într-o anii 1822 și 1831 compuse o adevărată școală. Dintre toți elevii lui Gabelsberger din acest timp mai talentat era Zeiler.

Gabelsberger a lucrat mult la sistemul său, de oarece a vrut să creeze o adevărată operă, care să fie spre folosul tuturor. În urma unui studiu serios al Mne-moniceei, Pasigrafiei, Krytografiei și al arilor descifrării, în anul 1817 veni la ideea de a inventa un alfabet stenografic, cu care să poți scrie fără multe greutăți cu-vânt de cuvânt vorbirea unui orator. Luera într-una la sistemul său. În toată ziua adăuga oeva la el și îndrepta ce era rău. „Nulla dies sine linea” putem zice și de activitatea părintelui stenografiei moderne, ca și de a pictorului Apelles. A pătruns adânc și notele stenografice ale lui Marcus Tullius Tiro și ale celorlalți tironiani dela anul 63 în. Cristos înceoace, cari se aflau în biblioteca din Göttingen și Wolfenbüttel, toate sistemele apărute în limba engleză, franceză și a pus bază bibliiei stenografiei.

vintele lui Mo'neux.*) Înainte de a-și publica opera a dat-o în 1829 academiilor de științe din München spre examinare. Rezultatul criticii academiei e: sistemul e totuși nou, simplu, scurt, sigur, dar sistemul englez al lui Taylor (acela din atunci era cel mai bun), se potrivește mai bine germane și corăspunde orinrințe. Și-a dat sistemul în mâna lui numai în 1834 sub titlul: „Vollständiges deutsches Redenszeichen-System, oder die Kunst, dem teuren Vaterlande mit Liebe und Dankbarkeit zu schreiben”. Conține 550 pagini, dintre cari 100 sunt litografate chiar maeștrul.

De aci înainte a început să lucreze cu o bucurie mai încărcată par'că de forțe sufletești. În 1837 a muncit neconștient împreună prințul Osttingen-Wallerstein. Aceasta dicta lui tot ce avea de comunicat minișterelor. În câte o oră circulara sale

*) Acesta scrie în 2 Aug. 1693 vesticul filosof John Locke: „Ași vrea ca fiul meu să învăț stenografia, dacă nu așa de bine ca să poată prinde vorbele de pe buzele unui înfocat orator, cel puțin să fie în stare a-și stenografa lucrurile prietene. Crede-mă, domnule, stenografia e o artă foarte folositoare, de care poate fi împărțită atât negustorului cât și învățatului. Îmi pare foarte rău, că nu posed această artă, de oarece am avut ocazia să o învăț de pe cari la adică altora”. (Acesta este înțelesul aduse de sistemul în 1834, care pe timpul scrierii sale era în vigoare).

de opreliște s'a făcut și altădată, față de reformați, dar au rămas toate încercările lipsite de succes. Ar mai rămânea deci nu mai o singură cale deschisă: scoaterea tuturor Polonilor din țară și expedarea lor peste graniță. Când vom face acest lucru, vom întrece pe episcopul de ordină din Salzburg, care așa a făcut cu protestanții sei. Dar lucrul acesta mi se pare că ar fi și pentru hacatiști prea riscat, căci în adunarea lor nu s'a făcut propunere în acest înțeles!..

Revizori școlari confesionali.

De Ioan Paicu, învățător.

La sfârșitul din cele mai vechi timpuri toate statele, ba și alte comunități și societăți, s'au îngrijit a-și întocmi școli pentru trebuințele culturale.

De aceeași natură lucrului s'a născut apoi și principiul de drept de a-și stabili școli, învățători și susținători de asemenea lucruri culturale un drept oarecare de „control” asupra lor. Și cu toată dreptatea, până dacă „vrednic e lucrătorul de plată”, apoi și plătitorul onest nu mai putea să se aștepte în drept a se aștepta la roade deosebite după fructul ostenelelor sale.

De trebuință de a se exercita un control și încă cât se poate de energic și minime asupra școalelor, de orice categorii ele, — o pretinde ordinea, care e suprema tuturor lucrurilor, și încă un leghet de alte interese de calibrul cu mult mai mare, cu mult mai ideal.

La timpul din urmă s'a făcut obiect de atenție în organele noastre de publicitate, în chestia inspectării școalelor confesionale. Ideea a fost sulevată în vechiul nostru „Luceafărul”. Mentorii școalelor noastre, protopopi, preoți, învățători etc. au pus și discutat lucrul, fiecare din punctul de vedere, unii unilateral, ținând seama de toți cont de imperativele creației și de legea școlară.

Când știut este, că nu litera legii este, ci numai controlul exercitat de o autoritate fixă și vederi înguste, de inșiși lipseliși, constrâng școala să se abată de la scopul ei ideal și să treacă pas cu pas cu problemele sociale imediate, în cele mai multe cazuri, zic, când toate acestea se adună la viața, atunci ar trebui să se facă o schimbare de vedere, unii unilateral, ținând seama de toți cont de imperativele creației și de legea școlară.

Când știut este, că nu litera legii este, ci numai controlul exercitat de o autoritate fixă și vederi înguste, de inșiși lipseliși, constrâng școala să se abată de la scopul ei ideal și să treacă pas cu pas cu problemele sociale imediate, în cele mai multe cazuri, zic, când toate acestea se adună la viața, atunci ar trebui să se facă o schimbare de vedere, unii unilateral, ținând seama de toți cont de imperativele creației și de legea școlară.

Un învățător... Venerabilele sinoade ruse, când au aflat ideea inspectării școalelor confesionale de actuală, de curând au avut în vedere, că acest aparat nou de control să pună în practică fără greș, broșura și știuca. Așa putea fi, că nu s'au ougat la aceea, că inspectarii școlari confesionali să hăgăse pe laolaltă învățător într-o direcțiune și revizorul școlar regesc — într'alta.

erau și litografate și trimise. Odată primul avea mult de lucru și trebuia să meargă și la München. Locuia la o depărtare de 2 ore de acest oraș. Cum să-și isprăvească munca? Într'asură credea că nu mai poate litografa ca mai înainte, de care ce era vorba. Gabelsberger întări bine peretele și prin întunecare se apucă. Prințesa, el scrie. A doua zi fără nici o întrerupere vorbea (Münchener Blätter. 1850 nr. IX. pag. 6). Doar de practică e sistemul.

La sfârșitul volum de stenografie l-a mai în 1843, după ce puse bază litografiei stenografice. Acesta poartă titlul: „Neue Vervollkommnungen der Stenographie” (Nouă perfecțiuni ale Stenografiei). Aici se cuprind teoria stenograficelor, numită „Prädikatur”.

Venirea lui Gabelsberger se duse prin multe țări. Multe popoare căutau să trimite câte un elev maeștrului. Dintre toți elevii lui s'au distins prin pricepere și activitate: asonul Franz Jakob Wigard, care mai târziu a pus bază institutului stenografic din Dresda; Heger din Boemia, care a adaptat stenografia limbilor polonă, rusă și ilirică, a înființat o societate de stenografie în Viena și a scos și o revistă, și Carol Hajnik șeful stenografilor lui Ludovic Kossuth.

Un alt elev al lui Gabelsberger voia să-și îmbunătățească sistemul și să-l facă mai ușor de învățat. El a fost...

Căci atunci, vorba dlui „Un învățător, în loc de unul, vor fi doi dușmani vecinici nemulțumiți și neîmpăcați.”

Idealul școlii, de orice categorie ar fi ea, în special însă al școalelor populare și medii, a fost stabilit de toate genurile filosofice și de adevărat pedagogice ale tuturor veacurilor și a rămas aproape același în toate timpurile: perfecțiunea intelectuală și morală a omului, prin o educație multilaterală și generală umană.

Ce folos am avea de acest principiu mare și ideal, dacă noi învățătorii în scopul de a satisface dorința estavagantă a cutărui controlor nepriceput ne-am schimbat tactica pedagogică după epocă, după ideile și pretențiile cărmuitorilor și inspectorilor zilei!?

Ar fi un ridicol în superlativul absolut. Dacă actuala lege școlară cere, ca pe lângă limba română să mai propunem și ungurește, poate mai mult decât ougem noi că se poate, în scopul de a-și însuși școlarii în vorbit și scris limba patriei: nu trebuie numai decât (vorba dlui „un învățător”) ca dascălii să-și peardă capul și echilibrul și să-și dea truda cea mai asiduă „pentru scopuri fără rost”. Nu, de zece ori nu! Căci școala populară nu poate fi privită de nici un stat civilizat, de nici o corporațiune, de nici o lege și de nici un om cult, ca institut de specializare — și prin urmare nu poate fi și nu-i ertat să lăsam a fi aservită epocelor de tranziție, de istovire a simțului uman și de criză culturală morală. Idealul ei trebuie să se considere de atins atunci, când se poate constata, că în elevii acestor școli s'a dezvoltat prin deservirea învățătorului cu egală stăruință corpul și inima, spiritul și materia. În acest caz facultățile intelectuale ale elevilor se vor ajuta împreună. Soliditatea intelectuală morală va egala pe a puterii fizice, — și astfel în plenitudinea tuturor forțelor vegetale și intelectuale morale copilul de azi va deveni bărbatul vigoaros, energic, inteligent și moral de mâine și în aceeași stare va ajunge bătrânul adânci. De la dascălul care se va născă și-i va succeda a desvolta într'un corp sănătos de copil o minte luminată și o inimă caldă, ce mai vrea efortarea nemiloasă a hiperzeleșilor controlori, ce mai poate pretinde statul, ce bisterica și ce mai are de așteptat societatea?

Sunt de 15 ani învățător (numai bun de controlor, dacă ai fi și eu de părerea dlui „un învățător” și s'ar aproba aceea părere) și până acum am funcționat în 3 protopresbiterate, sub 5 protopopi și mai tot atâtă directori școlari. Am avut onoarea a asista cu șefii mei tractuali și pe la esamenele anuale, prin comunele din tractul lor. Și — cu ertare fie zis — n'am prea putut constata mult interes, prea multă sârguință și energie nici la controlați, nici la controlori. Intru cât eu mi-am împlinit datoria fără greș, judecând să fiu... Am avut rara fericire a asista la un astfel de control cu mult regretatul fost referent școlar Dr. Baroiu. Cu mâna pe inimă mărturisesc, că dacă un astfel de revizor școlar confesional mai controla numai în 2 rânduri școalele comunelor aceluia tract, intra simț de datorință în triumviratul fețelor bisericesti: protopopi, preoți și învățători. Dispunea de o severitate atât de autoritară și totuși atât de justificată, lămurită și caldă, încât te țânțuia pe loc.

sinul familiei și cetățenilor în 4 Ianuarie 1849. Dacă trăia mai mult, de sigur partea slăbuț a sistemului dispărea. Spre amintire-i orașul München a numit o stradă cu numele lui și a declarat mormântul de inatacabil pe vecie. La exemplul acestui oraș mai mult de 125 alte orașe din Germania au câte o stradă, care-i poartă numele. Elevii lui Gabelsberger în 8 Ianuarie 1849 au și înființat o mare societate de stenografie cu centrul în München și în 1900 i-au răspândit opera prin litografură.

Și Gabelsberger a documentat lumii, că nu poate exista cuvântul imposibil, acest cuvânt nenorocos, pe care Mirabeau nici nu voia să-l audă. „Ne me dites jamais ce bête de mot”, a zis acesta odată scriitorului său.

Mult adevăr conțin cuvintele rostite de Müller în senatul bavarez: „... Gabelsberger n'a murit, ci trăiește între noi. Numai cu trupul s'a despărțit de noi. Va rămânea totdeauna în memoria noastră el, omul, care a aflat cel mai bun mijloc de a fixa ideile. Gabelsberger face parte dintre oamenii, cari toată viața lor și-au consacrat-o artei, cari și-au trăit viața conștient de înalta lor idee. El nu pretindea nimic. Altul trebuia să-l îmbeie. N'a lucrat nici odată în interesul propriu. Un suflet curat, care nu s'a bătut după căștigarea bogățiilor pământești”.

Ioan Titu

Dacă am aflat în această întreprindere de control și un învățător — om tânăr, cu pregătire completă, — 4 clase reale și cursul pedagogic de 3 ani, — care la întrebarea Drului Baroiu, că de cine este cartea de ceteră ce folosește în școală? n'a putut da răspuns: atunci să nu mai spunem, că n'are rost revizorul școlar confesional, aducând ca argument, că aici sunt preoții, protopopi, sau doar membrii controlori ai școlilor școlare.

Am avut iarăși distinsa onoare — poate ca nici un alt învățător — a lua parte cu una dintre cele mai distinse fețe bisericesti la anumite conveniri sociale-culturale, și prin alte părți ale arhidiecezei. Puțina examinare ce am putut face asupra chestiilor școlare încă n'a fost nici pe jumătate satisfăcătoare. Eu personal n'am avut în 15 ani de funcțiune norocirea a fi înțeles de vr'un director școlar, sau protopop, ca inspector districtual, că ce fel de manuale folosesc cu elevii din școala mea? Iar de sfaturi didactice conform „Regulamentelor”, nici vorbă. Că nu se face acest lucru din prea mare încredere în persoana învățătorului, comoditate, nepăsare, sau lipsă de timp, e egal de rău.

Dar să întorcem foaia. Pe cealaltă parte putem afla un mănunchiu frumos de preoți, învățători, protopopi, cari își împlinesc chemarea cu demnitate, zel și fructuositate. Aceștia n'au nici unul lipsă de a fi scoși în relief, căci toți s'au cunoscut de autoritățile superioare bisericesti și îi cunoaștem și noi toți. Nu suntem nici așa de neorientați în arena noastră culturală și nici așa de răsleți, ca să nu ne cunoaștem — *laureații*. Și tocmai fiindcă ne cunoaștem atât de bine unii pe alții, ideea cu instituirea de revizori școlari confesionali-eparhiali este la timp oportună venită, și trebuie pusă în praxă fără amânare. Sunt de principiu, că organizația de până aci să rămână în ființă. Căci oricum a fost instrucția și controlul de până acum, au păstrat ambele cu îngrijire schinția unui foc sacru aprins în căminul vestalilor strămoșesci și l-a lăsat de moștenire nouă, urmașilor. Și dacă roadele nu vor fi corespunzător jertfelor preste tot locul, trebuie recunoscut, că răvna l'a lipsit din nici o parte.

Revizorii școlari eparhiali, sau cum să vor numi, trebuie recrutați dintre cei mai distinși pedagogi și bărbați ce-i avem printre funcționarii bisericesti școlari dela centru. Între primii ar putea ocupa loc Dr. Șpan, apoi referenții școlari etc. Laz, că avem protopopi — și chiar preoți (Dr. Stroia, Dr. Lupaș, Dr. Saftu etc.) cari ar putea ocupa cu demnitate această funcțiune, dar în alte părți, nu în tractele sale. Numai aceștia, și nici decum învățătorii cu 15 ani de serviciu, sau alții, oricare, ar avea puțină a constata și cumpăni echilibrul pedagogic al învățământului din școalele noastre populare, și numai aceștia ar avea puțină de a vedea cu capul și pedagogia la caz de trebuință ori cu și ori unde rostul instrucțiunii ce s'a urmat de cutare învățător, eventual pe nedreptate năpăstuit în cutare și cutare școală, precum și dreptul de ființă al școlii respective. Numai un astfel de om va ști și putea alege oarele din oi și va ști da fiecărui loc ce i se cuvine. Un astfel de revizor, dacă va voi să servească cu dreptate și rigoare cauza școlară, n'are lipsă de urechi pentru cunoștința împrejurărilor locale: eventualele chichete și certe de partid dintre fețele bisericesti mari și mici, căci acelea cât va fi lumea lume, și omul om, nu vor avea sfârșit; ci are să constate, că intrucât corespunde învățătorul așteptărilor puse în el, și învățământul predat de acesta intrucât are darul de a atinge suprema lege a existenței omului aici pe pământ și a țintei finale educative? Pentru „flecșuri și flecșări” este seacă școlară, preot, protopop, etc.

Sunt în contra rezonului P. O. D. prot. V. Gan, cuprins în articolul său relativ la „sporierea personalului din cancelaria protopresbiterală”, unde ar putea avea loc și „învățătorii” dlui „Un învățător”, și încă „în calitate de subordonați ai protopopului”. Căci astfel făcând am înmulți cu adevărat numai „peșele”, iar cu privire la noima lucrului am rămânea la vorba genialului poet Eminescu, pusă în gura lui „Terinte barbă lată” și folosită tot într'un caz analog: „Domnul poruncește cânelui, cânelui pisicii și pisica șoarecelui; iar șoarecele ș'a atârnat porunca de coadă”. Aprob însă partea aceea din vederile dlui prot. V. Gan, unde propune înființarea unui „consiliu de instrucțiune”. Ideia aceasta e bine chibzuită și prin urmare vrednică de luat aminte. Căci o astfel de instituțiune, constatătoare din cei mai consumați bărbați de școală, ai cărei membri naturali ar putea fi revizorii școlari, dimpreună cu membrii senatului școlar consistorial, ar aduce mari servicii mersului regulat și unitar al învățământului din școli preste tot, precum și al învățării și perfecționării dascălilor.

învățământ. Aici s'ar plămădi „cheagul”, care ar proroga în mintea și inima dascălilor noștri toate nuanțele pedagogice-didactice, menite a da elevilor puși sub îngrijirea noastră o educație generală, umană și multilaterală.

Mi-am spus cuvântul.

Conferențele învățătorești.

V.

Atențiunea și susținerea ei în școală.

De Teodor Ofel inv. în Agărbiciu, tractul Turda.

Doar două condițiuni fundamentale are procesul învățării: 1. Atențiunea și 2. Interesul pedagogic. În tema de față mă voi ocupa cu atențiunea. Nu e scopul meu a face un studiu amănunțit, asupra acestui lucru așa de însemnat în instrucțiune, aceasta o las altora mai competenți; eu sunt mulțumit, dacă în tema de față atrag cel puțin atențiunea fraților colegi asupra acestora. Ea este sufletul învățământului, sau mai bine zis, ogorul în care sămănăm, și care numai puțin neglijat, ne zădărnicește toate năzuințele noastre.

Atențiunea, după Psihologie, este mișcarea spiritului către un obiect, pentru a-l observa, studia, cunoaște, ori asupra unui act, pentru a-l putea face.

Cu alte cuvinte, lucrarea sau tendința sufletului în puterea căreia cantă ca unei senzațiuni, idei, sau grupe de idei să se susțină gradul de conștiință și de clarițate față de toate pedecile ce ar amenința cu întunecare. Prin atențiune organul intelectual e gata a intra în acțiune spre a cuprinde nouă elementele sufletesti.

Atențiunea rezultă din ideile vechi ce se află într'un moment dat în conștiință. Exemplu: Elevul crede mai întâiu, că pământul are formă plană, și că stă nemișcat, iar soarele se mișcă dela răsărit la apus; în școală învață, că pământul e un glob, și că el se învârtă împrejurul oșiei sale și împrejurul soarelui.

Când învățătorul propune, anunță țânta, ca elevii să devină curioși, dornici de a ști ceva nou și interesant; dorul acesta pune sufletul elevilor în mișcare asupra acestui lucru și astfel absorb ideile cele nouă, curat ca hârtia sugativă cerneală.

Dr. Șpan în cartea sa „Întrebări de educație”... zice înaintea fiecărei oare, ba și în decursul oarei ai să așezi în puține cuvinte țânta; aceasta o faci ca să atragi atențiunea elevilor dela ori și de altceva și să o concentrezi spre obiectul tău. Numai așa făcând îți va fi posibil să îndeplinești procesele psihologice de aperecepțiune și abstracțiune, din cari constă întreg învățământul.

Știm însă, că nici o idee nu este statornică în mintea omului, apoi la copii sunt chiar schimbăcioase. Ideile adevărate se perindă cu o iuță oare care, și după ele atențiunea se îndreaptă în continuu asupra altor lucruri. Când aceasta se întâmplă prin continuitatea afecțiunii sensibile atențiunea se numește sensibilă, bineînțeles, că actele din afară vin la cunoștința omului cu ajutorul senzarilor, cari pun în mișcare sufletul, care apoi e preocupat cu actual din afară adus la cunoștința lui; iar când aceasta se întâmplă prin ajutorul subsidiilor, atunci atențiunea se zice intelectuală. Se mai face deosebire între atențiune involuntară, atârnată de la țaria și noutatea afecțiunii, și voluntară, atârnată de la energia voinții.

Vedem dară, că atențiunea este un act sufletesc, oarecum în cele mai multe cazuri involuntar, de care adevărat nu putem dispune după placul nostru, nici la noi înșine, decum la alții.

Învățarea se începe cu atențiunea voluntară, învățătorul se folosește de toate mijloacele, ca atențiunea voluntară să devină involuntară. Cu o procedură dibace învățătorul captivează sufletul și senzurile elevului și dezvoltă fără ca să știe atențiune involuntară. Aceasta e un lucru greu pentru învățător, care însă se va folosi de toate tainele meșteșugului său, ca și maeștrul cel bun.

Noi Românii avem de a lupta cu multe pedeci cauzate de sărăcia noastră, care ne lipsește de multe de toate, ba chiar și de mijloacele reale, cari servesc la susținerea atențiunii în școală.

Școalele noastre în cea mai mare parte sunt școale nedespărțite, cu un singur învățător și cu împrejurările lor proprii, de cari în prima linie învățătorul trebuie să țină seama, ca să li se poată acomoda, și să delature greutățile cari obvin.

Noi adevărat trebuie să învățăm la un singur loc, în aceeași vreme, elevii de diferite etăți și cu diferite pregătiri, și apoi totdeauna numai o parte neînsemnată din ei vin ocupați direct, ceilalți vin ocupați indirect; cât e de greu pentru bietul învățător a da o lecție asupra tuturor, mai ales

unde-s mulți și sala strâmtă. Și mai ales că cei o urați îndreptă conturbă atenția celor ocupați direct. Susținerea atenției în școală o mai conturbă împrejurări diverse, dar mai cu samă:

1. Disciplina rea.
2. Ținuta defecuoasă a învățătorului și elevi răi.
3. Predarea obscură sau Metodul greșit.
5. Sgomotul (larma).

Vedem dară, că atențiunea stăția dușmani are, căți epuri pe câmp. Am arătat dușmanii, ca cunoscându-i să căutăm unele căi și mijloace, cu ajutorul căror să învingem dușmanii atenției, pentru a învingându-i să ne bucurăm de roadele ei binefăcătoare.

1. Primul dușman ar fi disciplina rea. Desigur, că dacă învățătorul nu dominează asupra elevilor prin o disciplină sănătoasă, toată truda lui e zadarnică.

Când eram elev, am învățat din Dialectica o mulțime de reguli referitoare la disciplină, în fine acelea sunt reguli și fiește care dascăl le știe. Despre disciplină ar putea omul vorbi zile întregi, eu o amintesc numai ca mijloc la susținerea atenției. Un tratat scurt modern și la înțeles are dl ministru de culte și instrucție publică în instrucțiunea Nr. 32055 — 1901 paragraf 105. După ce dovedește necesitatea disciplinei în școală pentru creșterea religioasă, pentru susținerea atenției și a învățării cu succes, ne îndrumă la niste mijloace sănătoase, cuprinse în 11 puncte. Fiind cartea aceea lătită, ba chiar din oficiu trimisă școalelor, nu am mai decopiat punctele acelea.

(Va urma).

NOUTĂȚI.

Ziua Regelui. Eri, Marți, fiind ziua onomastică a Majestății Sale Împăratului și Regelui nostru Francisc Iosif I. s'a celebrat serviciu divin în catedrală la orele 8 dimineața, prin I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul Ioan Meșianu, asistat de P. C. Sa, protosinelul Dr. Eusebiu R. Roșca, director seminarial. Au fost de față elevii seminariali, elevii români dela celelalte școli publice din Sibiu, elevele școlii civile, profesori, profesoare, și alt public.

Primarul Vienei la Budapesta. Iosif Neumayer, primarul capitalei austriece, a făcut o vizită capitalei ungare. Deși vizita primarului, cum a declarat el însuși, n'a avut scop politic, el numai scop economic, totuși o parte din partidul creștin social din Viena, în frunte cu presidentul Steiner, are de cuget să tragă la răspundere pe Neumayer în afacerea vizitei sale la Budapesta.

Vizită regală. Părechea regală a Belgiei a sosit Luni la Viena, pentru a face o vizită Majestății Sale Monarhului nostru.

Alegere de vicecomite. În adunarea generală a comitatului Sibiu, ținută Luni în 3 Octombrie n., a fost ales vicecomite cu unanimitatea voturilor dl Ludovic Fabritius, fostul prim-pretor al cercului Sibiuului. Alegerea a făcut bună impresiune în toate cercurile comitatului.

Edificii de școle pompoase. Un amic al foaiei noastre ne comunică următoarele: În zilele trecute umblând prin părțile Cohalmului și ale Brașovului mi-a bătut la ochi frumoasele edificii școlare, zidite în decursul acestei veri din partea comunelor noastre bisericesti Cohalm, Cața și Râșnov. Aceste școli rivalizează cu edificiile școlare ale compatrioților noștri și din numele comune. Atât planurile cât și executarea se datorează harnicilor ingineri din Brașov, dlor Dușoiu și Leucă. Dea Dumnezeu ca jertfa poporului nostru, adusă pentru ridicarea acestor palate de cultură, să producă rod îmbelșugat.

Jubileni unui preot harnic. Ni se scrie, că în 15 August v. c. cu ocaziunea Ținerii conferenței preoțești din protopresbiteratul Dejului în comuna Diug s'a sărbătorit acolo și jubileul de 30 de ani de preotie al parohului Teodor Cotușiu din Diug. A participat multă lume, inteligență și popor. A impus tuturor frumoasa biserică și școala românească din Diug, cu podoașele din lăuntru și cu buna îngrijire din afară. În biserică, după terminarea sfintei liturgii, parohul Cotușiu a fost felicitat cu căldură din partea protopresbiterului tractual Teodor Hermann, căruia i-a mulțumit frumos preotul jubilar. La casa parohială s'au făcut apoi recepțiunile și a urmat banchetul, cu toaste, ridicate pentru Excelența Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul nostru Ioan, pentru jubilar, pentru protopresbiter etc. Seara a fost petrecere cu joc.

Hymen. Mărioara Popa Grama și Petru Căpăței își anunță celebrarea cununiei lor, ce se va ține la Duminecă, în 26 Septembrie (9 Oct.) a. c. la orele 4 p. m. în biserică rom. gr.-or. din Râșnor.

— Domnul Dr. Victor Deleu avocat în Șimleul Silvaniei și dsoara Olivia de Bărdosy, profesoară de pian la școala civilă de fete a „Astei” în Sibiu, fiica dlui Iuliu de Bărdosy, inspector reg. de școli în pensiune, își anunță, în loc de înnoștirea separată — fidațarea.

Pomi înfloriți. Din părțile bănețene, atinse de potopul din Iunie, se vestește, că au început să înflorească prunii ca în vreme de primăvară.

Bancnotele de o sută de florini ale băncii austro-ungare, cu data de 1 Mai 1880, se mai primesc la bancă până în 31 Octombrie 1910.

Cât costă întreținerea școlilor primare? O revistă pedagogică a publicat câteva date interesante privitoare la sumele ce se cheltuesc în statele europene pentru școlile primare sau populare. În Europa întreaga întreținerea acestor școli costă pe an două miliarde și 40 de milioane coroane. Din suma aceasta însemnată Germania are în bugetul său 624 milioane, Anglia 540 milioane, Franța 240 milioane coroane. Europa susține 465-450 de școli primare, cercetate de 46 de milioane de copii. Numărul învățătorilor, plătiți din cele 2 miliarde, este ceva peste un milion și 50 de mii. Plata unui învățător în Anglia este 1-200 funți sterling, în Rusia 1500-2000 ruble, în Olanda 500-850 florini, în Spania 500-1000 de franci, în Italia cam 1300 de franci, în țările din urmă plăta aceasta este mai adesea pe hârtie, decât în realitate. Statele Unite ale Americii cheltuesc pentru școlile primare 888 de milioane, Japonia 82 de milioane. Cu toate miliardele întrebuințate în Europa pentru școală, numărul analfabeților se urcă la 30 de procente. În Ungaria se înseamnă numărul analfabeților cu 44 de procente.

Din Alțina primim o corespondență mai lungă, în care sunt înscrise faptele sau adevărul vrednic de laudă ale preotului nostru de acolo, Ioan Petrișor, săvârșite în cursul învățătoriei sale de 14 ani și al preoției sale de 20 de ani, și ca încheiere ni se comunică o întâmplare vrednică de înregistrat. O dam deci după cum urmează: În 26 Septembrie n. s'a făcut deschiderea liniei ferate Agnita-Sibiu, care trece și pe la Alțina. Deschiderea s'a făcut în prezența unui reprezentant al guvernului, care la fiecare gară a fost binevenat. În Alțina nu s'a luat dispoziția ca să vorbească cineva, ci s'a dat numai îndrumare să fie reprezentanța comunală la gară. Când s'a oprit trenul în gara din Alțina, văzând preotul Petrișor, membru și el în reprezentanța comunală, că nu vorbește nime, s'a hotărât repede și a binevenat el, preotul român, pe reprezentantul guvernului în numele unei comune săsești. Surprinderea a fost cam neplăcută pentru Sași, și a mărit-o și mai mult împrejurarea, că la gară se afla și un taraf de lăutari, și mulți ficioiri și fete, cari s'au pus la jocuri românești, la cari reprezentantul guvernului privea cu mare interes, crezând că Alțina e comună curat românească.

Ninsoare. Din Brașov se scrie, că vârfurile Băceiului strălucesc în zăpadă căzută de curând.

Urcarea bănilor de cvartir la militari. Cu 1 Ianuarie a anului ce se apropie se vor urca banii pentru cvartir aproape în toate garnizoanele din Austria și Ungaria. Măsura aceasta se motivează cu scumpetea generală și cu urcarea chiriilor aproape în toate orașele.

Bulgarii se agită. În Sofia crește tot mai mult agitația din pricina convenției militare între Turcia și România. Ziarele bulgărești atacă pe regele Ferdinand și pe ministrul nostru de externe, contele Aehrenthal. Supușii austriaci, cari se arată pe străzile Sofiei, sunt atacați de poporul iritat, iar legațiunea austro-ungară este păzită de poliție.

Măsuri de apărare. Guvernul român a dat ordin, ca la frontieră să fie vizitați de medici și desinfectați radical numai călătorii, cari sosesc din ținuturi unde bătuse holera. E consult prin urmare, ca cei ce călătoresc în România să-și procure dela autoritățile poliției o legitimare, în care să se arate numele comune, de unde au plecat spre România.

Cas de moarte. Celebrul medic dela universitatea vieneză, Rudolf Chrobak, a încetat din viață. A fost timp de două decenii profesor de ginecologie și a scris mai multe lucrări științifice cunoscute în toată lumea. Învățătorul profesor a trăit 67 de ani.

Mare demonstrație a pus la cale Dumineca trecută partidul social democrat în Viena, protestând împotriva scumpetei de carne. Au luat parte la demonstrație 80 de mii de oameni. Ordinea nu s'a turburat.

Trei deodată. În cătunul Titulești din județul Oltului, femeia Sanda Marin a dat naștere, într'una din zilele trecute, la trei copii: doi băieți și o fată. Mama și cei trei copii sunt sănătoși cu toții.

Teatrul orașului. Miercuri în 5 Oct. n. se reprezintă *Pui de vultur*, dramă în versuri în 5 acte, de Edmond Rostand. Începutul la 7½ ore seara. Joi în 6 Oct. este ultima reprezentație în stagiune, se va juca *O picătură*, comedie cu cântece. Începutul la 8 ore.

Înoire la vânzarea de țigări. Ministrul de finanțe Lukács are intențiunea să introducă la vânzarea țigărilor o înnoire foarte folositoare din punct de vedere igienic. Se știe, că dacă cineva își cumpără o țigară, de obicei primește cutia întreagă de țigări, și-și alege care-i place. La prilejul acesta cumpărătorul ia în mână mai multe țigări și cercetează cât sunt de tari și de bune; prin atingerea aceasta deasă se poate răspândi ușor atât holera, cât și alte boale molipsitoare. Pentru a împiedeca primejdia, ministrul va lua măsuri ca în tutungeții să se servească pe viitor cumpărătorilor numai atâtea țigări câte cumpără, fără să li se dea voe mușteriiilor să atingă țigările din cutia întreagă.

Bacilii holerei. S'au făcut cercetări asupra puterii de rezistență a bacililor holerei. Bacilii aceștia, în afară de organismul omenesc, nu pot trăi mult timp. La aer uscat se prăpădesc în câteva ore; după cercetările lui Koch, bacilii ajunși în stratul pământului pier în 24 de ore. Mai bine se desvoată la o căldură de 30-40 grade Celsius. În apă la 60 de grade sunt nimiciți în timp de zece minute; în apă care fierbe sunt omorâți într'o secundă. Frigul chiar și până la minus 30 grade îl pot suferi ușor. În vărsăturile bolnavilor de holera bacilii pot trăi zece zile, în interiorul cadavrelor 11 zile, în apa de băut 5-8 zile, în apa mării 4, în apa murdară a canalelor 24-30 zile; în cafea numai 2 ore. Beuturile alcoolice asemenea ucid repede bacilii (înșă nu în interiorul stomacului!). În bere bacilii mor în trei ore, în vin într'un sfert de oră.

Convocări la conf. învățătoresți.

În nex cu cercularul Preav. Consistor arhidiecezan dela 19 August a. c. nr. 9581 școl. convoc conferența învățătorescă tractuală pe zilele 8 și 9 Octombrie st. v. a. c. în Agnita cu următorul

Program:

1. Vineri, în 8 Octombrie la 9 ore a. m. serviciul divin în biserică, cu chemarea Duhului Sfânt.
2. La 10 ore deschiderea conferenței în sala școlii gr. or. române din loc.
3. Apelul nominal și constituirea conferenței.
4. Comunicarea ordinului consistorial dela 19 August a. c. nr. 13717/1909 școl.
5. Temă din limba română: „Persoana a 3-a a pronumelui personal în singular și plural”, cl. IV., lucrată de I. Călborean, inv. în Seliștat. Recensent: C. Măhăra, inv. în Alțina.
6. Limba maghiară: „A vásár”, cl. IV. lucrată de G. Bănda, inv. în Fofeldea. Recensent: Z. Muntean, inv. în Merghindeal.
7. Geografie: „A föld gömbismertése”, lucrată de I. Mălăncrăvean, inv. în Bărgăniș. Recensent: N. Gergel, inv. în Șomărtin. A se preda în limba română.
8. Constituție: „Az országgyűlés, alsó és felsőház”, lucrată de N. Cârstea, inv. în Agnita. Recensent: O. Sumea, inv. în Marpod. A se preda în limba română.
9. Disertațiune: „Ochiul învățătorului cu privire la școală și popor”, lucrată de E. Mandoccea, inv. în Cincul-mare. Recensent: Z. Muntean, inv. în Merghindeal.
10. „Culegere de obiceiuri românești”, lucrată de o comisiune compusă din inv. I. Dragotă, N. Cârstea, E. Mandoccea și I. Mălăncrăvean.
11. Raportul comisiunii (învățătorii I. Cerban, I. Comșa și Il. Bunea) despre starea învățământului.
12. Statorirea programului pe anul viitor.
13. Eventuale propuneri.
14. Încheiere.

Agnita, 4/17 Septembrie 1910.

Ioachim Muntean
protop. com. consistorial.

Cărți și reviste.

Limba maghiară, manual pentru elevii c'aselor I, II și III-a ale școalelor populare române, de Iuliu Grofșorean și Iosif Moldovan. Ediția a III. Arad 1910. Preț 50 fl.

Neamul Românesc Literar, nr. 38 cuprinde: Nație, cultură și biserică de N. Iorga. Scrisori din 1821 de L. Cosma. Cuvânt de deschidere, de A. Băseanu. Pagini vechi: un discurs și o poezie de D. Petrino, publicate de I. Grămadă.

Baronul Vasile L. Popp, conferență ținută în adunarea Asociației la Dej, de Dr. E. Dăianu, Cluj, tip. „Carmen”. O broșură de 16 pp.

Nunta țigănilui, comedie într'un act în versuri, de Emanoil Suciu, Sibiu, „Tip. Pop.” 1910. — O broșură de 63 pp. Preț 60 fleri. Autorul acestei comedii în versuri, dl Emanoil Suciu, este învățător în comuna Măgărei de pe Târnave: învățător în Măgărei, iată o prevestire, care nu e tocmai promițătoare. Ni se spune însă, că lucrările dnlui Suciu sunt căutate de mulți învățători cu prilejul organizărilor de reprezentațiuni teatrale la sate și la orașe. S'au tipărit chiar mai multe ediții din broșurile sale, al căror subiect este ales din felul de trai al țigănilor. Broșura cea mai nouă, *Nunta țigănilui*, ne înfățișează iarăși câteva însuși bine prinse și pline de viață de ale bălaurilor pribegi ai satelor noastre; în schimb persoanele celelalte ale piesei, un notar și un servitor, au un rol cu totul pasiv. Unele repetiri fără duh și înrăuriri din anedotele dlui Speranță, împreună cu alte greșeli, ar reclama o neapărată revizuire atât la piesa aceasta, cât și la cele de mai înainte ale numitului autor. (e.)

FRĂȚII NEMÉNYI:
Grand-Hotel „Savoy”

Budapesta, József-körút. Telefon: 154-08. Hotelul cel mai nou, mai modern și de primul rang al capitalei, situat în centru. 120 odăi. Saloane de cetit și conversat. Încălzire centrală cu aburi. Odaie de scaldă. Lift. Vacuum cleaner. Apă caldă și rece în fiecare odaie. Legătură cu tramvaiul electric, către toate garile. Prețuri moderate. Serviciul cel mai conștientos.

Nr. 617, 643/1910.

(303) 1-3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școlile din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Geoagului se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Bozeș**, cu salariu dela comuna bisericească 300 cor. în rate trimestriale, relut de grădini, locuință în edificiul școlii și lemne de foc din pădurea foștilor iobagi partea cât se dă după fum.

2. **Almașul mic**, cu salariu dela comuna bisericească 200 cor., cuartir în edificiul școlii, grădini și lemne de foc în natură.

Ambele comune au cerut dela stat întregirea salariilor învățătoresți la suma prescrisă de lege.

Învățătorii aleși vor avea să meargă cu elevii regulat la biserică și să cânte cu ei la sf. liturgie.

Cererile de concurs, instruite conform prescrierilor regulamentului, să se înainteze la subsemnatul oficiu în termenul deschis.

Geoagiu, (Algyogy) 17/30 Sept. 1910.

Oficiul protopresbiterat al tractului Geoagiu în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 160/1910.

(394) 1-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan temporal sistematisat în parohia română gr.-or. de clasa II-o din **Balomir**, lângă parohul Nicolae Suciu, în conformitate cu rezoluțiunea consistorială Nr. 1078 Bis. a. c. să scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegr. Rom.”

Emolumentele împreună cu acest post sunt jumătate din venitele parohului cuprinse în coala B. pentru întregirea dela stat și dotațiunea de capelan pe baza art. de lege XIII din 1909.

Concurenții au a-și trimite cererile de concurs instruite conform regulamentului pentru parohii în termenul arătat mai sus oficiului protopresbiterat rom. gr. or. al Orăștiei, având totodată datorință de a se prezenta în comună cu prealabila în cunoștință a aceluia în vre-o Duminică ori sâmbătoare spre a-și arăta dexteritatea în ritualele bisericești și a să face cunoscut poporului.

Orăștie, la 20 Septembrie 1910.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 488/1910.

(382) 3-3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr. or. română din comuna **Bacium-Cerbu**, protopresbiteratul Abrudului, se publică concurs cu termen de 10 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Salariu 400 cor. din repartitie iar restul de 600 cor. se cere întregire dela stat și în cas de încuviințare alesul va beneficia de aceea întregire, cuartir în natură și 1/4 jugăr grădini.

Ceice doresc să ocupe acest post să-și trimită rugărilor împreună cu documentele trebuincioase la subsemnatul oficiu protopresbiterat în termenul arătat și să se prezenteze în comună.

Abrud, 10 Septembrie 1910.

Oficiul protopresbiterat gr. or. rom. al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popovici
protopresbiter.

Nr. 662/1910 protopr.

[372] 3-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de cl. a III-a **Selensul-mare** cu filia Prod protopresbiteratul tractului Sighisoara, se scrie concurs conform venerabilei rezoluțiuni consistoriale dte 19 Septembrie 1906 nr. 8921 Bis. cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele acestui post de capelan sunt jumătate din toate venitele parohiale.

Petițiunile se vor înainta instruite cu documentele prescrise de legile în vigoare în termenul indicat oficiului protopresbiterat subșcriș, îndatorându-se concurenții a se prezenta în vre-o Duminică sau sâmbătoare în biserică spre a fi cunoscuți poporului.

Sighisoara, 27 August 1910.

Oficiul protopresbiterat gr. orient. al tractului Sighisoara în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

S'a pierdut

un **Colier antic de aur** pe drum sau pe lângă direcțiunea financiară în Sibiu. Celce l'a găsit este rugat a-l preda la Căpitanul poliției din Sibiu. Remunerație 50 cor.

(392) 1-1

Importeur

Lorendeau, 242 cours d'Espagne în **Bordeaux (Francia)** caută agenți pentru **Vanilie-Bourbon**, **Textile** și **Esențe**.

(886) 2-2

Vițe de vie**foarte frumoase și mari!**

Fiecare cultivator de vie, care are lipsă de viță frumoasă, mare și curată, să le privească pe acelea deja acuma în școlile de vierit și să-și acopere trebuințele de acolo de unde cu prețul cel mai eștin capătă cea mai bună plantă. Spre privirea locului meu de școală de vierit, afară din cale frumos, cu peste 1/2 milion vițe de vie în cele mai deosebite sorte de struguri de vin și de masă, invită respectuos proprietarul aceleia,

Simon Nemenz,

posesorul primei școli de vierit din **Reichsdorf Nr. 121**, posta **Riomfalva**.

Cataloage la cerere gratuit și franco!

(360) 3-

Medic român în Karlsbad.**Dr. Enea Nicola**

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, casa „**Billroth**” lângă **Sprudel**.

(387) 69-

Mii**de scrisori de mulțumită!**

Pentru cor. 3-50 trimit 1 minutat orologiu veritabil argint Gloria Anker-Rem., merge exact 36 ore, cu cutie frumos gravată, cu lanț frumos argintat sau aurit, pentru numai cor. 3-50. Mai de parte ofer 1 orologiu veritabil aurit cu 14 carate aur, pentru 36 ore Anker-Remont, cias de șvițere prima cu lanț aurit cor. 5-. Trei ani garanție în scris pentru fiecare orologiu. Trimite prin ramburs

S. KOHANE

I Casă pentru export de oroloage de șvițere **Krakau Nr. 137**.

Pentru cele neconvenabile se returnează banii. (374) 2-10

Viță de vie altoită

expediază sorte curate, sub garanție, în sortiment bogat, de ani cunoscută și solida firmă:

Prima plantatiune de vițe de pe **Târnavă**. Proprietar: **FR. CASPARI**, **Medias**, Nr. 62 (Transilvania).

Rog a cere catalog gratuit! Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țării și poate deci fiecare posesor de vie a-și cere informațiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. [383] 2-25

Ușurință

copilărească

e spălatul cu săpun

Schicht

căci el curăță și albește, totodată cruță toată osteneala și încordarea

(190 a) 5-5

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiu, Str. Cîsnădiei Nr. 30,

pentru că el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [94] 39-52

Telefon 172.

La NAGYENYED
Com. Alsófehé

se adresează, cine dorește a și procura varietăți autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alec, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuire, fructe cu boabe, paței, etc.

Vițe altoite

(calitate superioară) viță europeană și amer. cu și fără rădăcini. (Catalog instructiv la cerere gratuit).

FISCHER u. Comp
Pomi Vilicultura

Vindecă beția,

înainte de ce bețivul vatămă legea.

Scapă-l înainte de ce alcoolul îi ruinează sănătatea, pofta de muncă și averea, sau înainte de ce moartea face imposibilă scăparea.

Alcolinul e un surogat pentru alcool și ajută, ca beuturul să se scârbească de beuturi alcoolice.

Alcolinul e cu totul **nestricăcios** și ajută atât de intensiv, încât și marii beutori nici când nu recad.

Alcolinul e cea mai nouă invenție a științei în direcțiunea aceasta și acelaș a scăpat mii de oameni din lipsă, mizerie și ruină.

Alcolinul e un preparat ușor de descompus, care de ex. femeia îl poate pune în dejunul bărbatului său, fără ca el să observe ceva. În cele mai multe cazuri respectivul nici nu înțelege, de ce nu mai poate suporta spirtul, ci crede că beutura prea multă e cauza acesteia, tocmai cum anume mănăcări le urăști, dacă le-ai gustat prea mult.

Alcolinul să-l de-a fiecare tată fiului său, studentului, înainte de ce cade la examen, și dacă nu e aplicat spre beutură, totuși alcoolul îi strică creierul. În general toți cari n'au destulă putere de voință de-a se reține dela beuturi alcoolice, să ia o doză de Alcolin. Același e cu totul nestricăcios. Respectivul își conservă sănătatea și cruță mulți bani, cari altcum îi cheltuește pe vin, bere, rachiu sau liquer. (387) 1-10

Preparatul Alcolin costă **10 cor.** și se trimite după solvire anticipativă sau prin ramburs numai prin:

Alcolin Institut, Copenhaga 1877 Danemarca.

Epistolele sunt a se franca cu 25 b., cartele postale cu 10 bani.